Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1·50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18·—, polletna K 9·—, četrtletna K 4·50. — Za inozemstvo K 30·—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadstr. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratom: Enostopna petitvrstica 20 vin., pogojeni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/2 6.—1/2 7. zv. — Reklamacije poštnine proste.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Štev. 22. **V Ljubljani, v soboto dne 1. julija 1911.** **Leto I.**

Atentat delavskih sovražnikov na socialno zavarovanje.

Sovažniki delavskega ljudstva, zbrani v t. zv. industrijskem svetu, so se spet enkrat prav odločno izrekli proti temu, da se uzakoni načrt socialnega zavarovanja. Človeku se zdi, da ta industrijska gospoda nima drugega socialno-političnega poklica, kakor da meče vsemu socialnemu napredku polena pod noge. Svojo volčjo naturo pa ta družbica, ki zastopa avstrijske podjetnike, prav rada odeva v plašč krščanske dobrohotnosti napram delavstvu.

Avstrijskim fabrikatom in kapitalistom ne gre samo za to, da preprečijo zavarovanje za starost in onemoglost, temveč hočejo pokaziti tudi dosedanje bolniško in nezgodno zavarovanje. Zato hočejo iztrgati bolniške blagajne iz rok delavstva. G. Regenhart je dejal, da morajo tovarji brezpogojno vztrajati na tem, da dobe podjetniki v bolniških blagajnah ravno toliko zastopnikov kakor delavci in da preprevzame upravo teh blagajn državna birokracija. Enako pesem je zapel rudniški nadsvetnik Fillunger. Drug delavski „prijatelj“, poslanec Reininger je predlagal, da industrijski svet zahteva od vlade predložitev podrobnega finančnega načrta, iz katerega bodo natančno razvidni vsi stroški socialnega zavarovanja. Višek modrosti pa je dosegel dr. Frieß. Po njegovem mnenju leži v socialnem zavarovanju za avstrijsko državo nevarnost — finančnega poloma.

Rudniški svetnik Gutman je predlagal, da se namesto socialnega zavarovanja uvede obvezno hranjenje z enakimi prispevki delavcev, podjetnikov in države, določenimi v odstotkih mezde. Te prispevke je razdeliti za vsako panogo (industrijo, rudarstvo in poljedeljstvo) posebej. Po enakih načelih je določiti prispevek malih obrtnikov in kmetov ter državni prispevek za to kategorijo. Če doseže „zavarovanec“ sedemdeseto leto, ali če obnemore, je izpremeniti njegov prihranek, pomnožen s prispevki podjetnikov in države, v življensko rento. Če umre „zavarovanec“, preden zapade njegova renta, t. j. pred sedemdesetim letom, oziroma pred onemoglostjo, je nakazati njegovo imovino vdovi in otrokom. Iz rezerv, ki se nabero iz prihrankov, naj se izplačuje minimalna renta tistim, ki zgodaj obnemorejo.

Koncem glavne razprave je bila sprejeta naslednja resolucija:

„Industrija je pripravljena, da sprejme nase stroške socialnega zavarovanja za svoje delavstvo, če se bodo gibali ti stroški v mejah, ki jih industrija prenese. Ne more pa soglašati z načinom, po katerem hoče vlada izvesti zavarovanje, zlasti pa se izreka proti temu, da se spoji zavarovanje delavcev z zavarovanjem malih obrtnikov in kmetov in da se zavarovanje poljskih in gozdarskih delavcev združi z zavarovanjem obrtnega delavstva. Na tej podlagi zasnovano zakonsko predlogo morajo industrijski podjetniki odklanjati. Posebnemu zavarovanju poljskih in gozdarskih delavcev, celo z enako visoko državno podporo, dalje starostnemu zavarovanju rokodelcev in kmetov, ni ugovarjati, če prevzame finančno pokritje tega zavarovanja vsaka skupina sama in če industrije ne zadenejo nikaka bremena.“

Če zasledujemo posvetovanja industrijskih korporacij v poslednjih letih, opažamo, da producirajo zmerom nove razloge proti socialnemu zavarovanju, in da priporočajo zmerom nova načela za udejstvovanje socialnega zavarovanja. Namen je prozoren: velikim fabrikantom in kapitalistom ne gre za nič drugega, kot da zavlečejo in če mogoče sploh preprečijo, na vsak način pa popačijo in pokaze socialno zavarovanje. Dokaz za to je sklep industrijskega sveta, da med zakonom o socialnem zavarovanju in med finančnim načrtom vlada proglasi junktim, to se pravi: zavarovanje se udejstvi šele tedaj, kadar bodo dovoljeni novi davki, ker pogoltneje vso na novo projektirane davke vojne ladje in militarizem, bi bilo po tej čedni in snažni nameri treba čakati še precej časa, da si vlada izmisli nov davek, od katerega bi odpadlo nekaj drobtinic za pohabljene in stare delavce.

Z ozirom na preteče nevarnosti, ki od vseh plati groze socialnemu zavarovanju, mora delavstvo posvečati usodi tega velevažnega delavskega vprašanja dvojno pažnjo in dvojno pozornost. Da se nakane zakletih sovražnikov delavstva ne bodo gladko izpolnile, o tem smo lahko prepričani: poroki so nam socialnodemokratični poslanci, ki bodo vnaprej, kakor doslej odbijali atentate na pravice starih in pohabljenih delavcev. Ampak uspešen bo boj naših poslancev v parlamentu le tedaj, če naši sovražniki čutijo in vidijo, da je delavstvo vsekdar pripravljeno tudi za boj izven parlamenta.

Današnjo številko smo poslali mnogim prijateljem in znancem na ogled.

„Reichspost“ za proporčne volitve.

Nekateri ljudje ne pridejo brez batin do pameti. Med temi so tudi dunajski krščanski socialci. Ko se je v državnem zboru izdelovala volilna reforma, so socialni demokratje nasvetovali, naj se vpelje proporčaa volitev, če ne drugače, [vsaj v večjih mestih. Niti slišati niso hoteli krščanski socialci o tem. Ali sedaj so bili na Dunaju tepeni in hipoma so spoznali, da bi bil proporčni sistem vendar bolj pravičen. Njihova „Reichspost“ se že močno ogreva zanj in piše:

„Ni dvoma: Ožje volitve so nekaj zopernega. Volilec naj odda svoj glas za osebe in programe, ki jih je pred osmimi dnevi s svojim glasom zavrgel, ki so mu bile v volilnem boju in vsa leta prej označevani za politične škodljivce ... In ker je boj v ožjih volitvah n o t r a n j a l a ž, se ne vodi noben politično boj tako strupeno in s takim sovraštvom ... Poslanci in njih stranke vodijo ne le pred volitvami ampak sploh v parlamentu in v svojem časopisju le še politiko za ožje volitve. Nihče se ne upa živeti popolnoma po svojem prepričanju, temveč pri vsakemu govoru, pri vsakem glasovanju se gleda skoraj manj na svoje volilce kakor na pomagače pri ožjih volitvah, da le za božjo voljo ne bi izgubil njihovega dopadajenja. Ali v tej deželi pomaga levica, v drugi desnica pri ožjih volitvah, stranke so torej na vse strani vezane; zato je povsod gladko, ljudstvu tuje diplomatiziranje. Ker se dobiva danes večina mandatov šele pri drugi volitvi, so postale ožje volitve v Avstriji hudo zlo. Zakaj je postal naš parlament splošne volilne pravice tako hitro nepopularen? Ker se sme v njem tako redko zglasiti poštena, svobodna beseda iz globokega prepričanja ... In kaj koristi nazadnje neskončno dragi, ves tako umazani boj za ožje volitve? Kar se na eni strani pridobi, se izgubi na drugi in stranke stoje tam, kamor bi bile prišle s pametno proporčno volitvijo že v prvem boju. A v s t r i j a j e ž e z a t a k o p r o p o r č n o volitev zrela. Naj se zloži po pet in pet sosednih volilnih okrajev ali pa takih s približno enakimi interesi skupaj, vsak volilec naj napiše namesto enega imena njih pet na glasovnico; vsaka skupina, ki dobi vsaj eno petino glasov, lahko pribori enega zastopnika, število poslancev se tako razdeli s skoraj matematično pravičnostjo po močeh stranke. Največja škodljivost sistema ožjih volitev se odpravi, če ne bodo močne manjšine po vseh deželah pripravljene ob veljavo in porabljene skozi desetletja le kot pomočniki pri ožjih volitvah za pravzaprav sovražne stranke, kakor n. pr. nemški svobodomisleci prej na Nižjem Avstrijskem, krščanski socialci po Sudetskih deželah in sedaj na Dunaju. Pogostoma so ravno male stranke, da celo posamezne osebe zelo važne za naše politično življenje: že zato, ker so celi možje sami po sebi veliko vredni tudi za drugače misleče. Črednih živali je v parlamentih dovolj, resničnih individualnosti pa malo.

Vse stranke, ki hočejo pomagati, da ozdravi naše javno življenje, naj bi skušale čim prej, dolgo pred prihodnjo volitvijo predlagati in uvesti proporčne volitve — kakor na Francoskem. Komur danes loterija ožjih volitev koristi, temu škoduje jutri; ali nikdar ne odvaga lot strankine koristi tiste škode, katero prizadene nemoralna ožja volitev stranki in duši ljudstva“ ...

V tem, kar piše dunajski krščansko socialni list, je gotovo mnogo resničnega. Ampak če bi bili krščanski socialci nekoliko prej priznali višjo vrednost proporčnega sistema, tedaj ne bi bilo treba dvomiti o njihovi odkritosrčnosti tako kakor sedaj, ko zahtevajo proporc le za to, ker ne vedo, kako bi drugače prišli do mandatov.

Sodrugi v Trstu dobe „Zarjo“ tudi v kavarni „Unione“.

Prehud tobak.

Z današnjim dnem stopi v veljavo nova tarifa za smotke, svaljčice in tobak, ki bo avstrijsko prebivalstvo veljala š e s t i n s e d e m d e s e t m i l i j o n o v n o v i h d a v k o v n a l e t o. S to težko zapuščino je obremenil Bienerthov kabinet avstrijsko ljudstvo tik pred svojo demisijo, s to infamijo je končal svoje nesrečno, protiljudsko delovanje. Ne da bi vprašala parlament, kar z navadnim inseratom v oficioznih listih je vlada naložila ljudstvu težke davke na hrbet. Najklavernejše smotke in najzanikarnejše cigarete je vlada podražila kar za 50 in 100 odstotkov — čim finejša pa je vrsta, tem manj se procentualno podraži; dočim bodeta delavec in vojak plačevala svojo „dramo“ za 100 odstotkov dražje, bo bankir pokal svoje prepasane importiranke po starih cenah in fabrikantu se bodo njegove špecialitete podražile le za nekaj pičlih odstotkov.

Vsa podlost te podražitve odseva najboljše iz naslednjih tablic. Z današnjim dnem se podraže

Z današnjim dnem pričenja nov mesec in novo četrtletje, ki je najlepša prilika, da se obnovi naročnina. Naročnik bodi vsakdo vsaj mesečni. Nobena družina naj ne bo brez Zarje, ki izhaja vsak delavnik ob pol 11. dopoldne.

ZARJA

Zarja je najcenejši politični dnevnik, ki je razširjen po vsem Slovenskem in je najresnejši slovenski politični list. Kjer ni v javnih lokalih Zarje, tam jo povsod zahtevajmo. Naročnina mesečno K **1·50**. Posamezna številka **6** v.

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Vlasova je videla, kako je rastel sin, začutila je smisel njegovega dela, in kedar se ji je to posrečilo, — se je radovala z otroškim veseljem.

Zlasti pa je Pavel zrastel v očeh ljudi po zgodbi z „blatno kopejko“.

Za fabriko se je razprostiralo obširno, z jelko in brezo poraščeno močvirje kakor gnil obroč. Poleti so se vzdigovale goste, žolte megle in na predmestje so se usipali celi oblaki komarjev troseč mrzlico. Močvirje je spadalo k tovarni, in novi ravnatelj hoteč vleči dobiček iz njega, ga je sklenil osušiti in dobivati šoto. Delavcem je dopovedoval, da to delo ozdravi ves kraj, in da zlepša vsem prebivalcem življenske pogoje, vsled česar je sklenil, utrgati delavcem od vsakega rublja njihove mezde po eno kopejko — za osušitev močvirja.

Delavce je ta naredba razjezila. Posebno jih je raztogotilo, da tovarniško uradništvo ni bilo pritegnjeno k plačevanju novega davka.

Pavel je bil bolan v soboto, ko so nabili ravnateljev razglas o pobiranju kopejk; ker ni bil šel na delo, ni vedel za ta ukrep. Drugi dan po kosilu sta prišla k njemu častljivi starec, livar Sizov in visoki, čemerni ključar Mahotin in sta mu povedala o ravnateljevem odloku.

— Starejši ljudje smo se zbrali, — je dejal Sizov počasi, in smo se razgovarjali o tem; tovariši so naju poslali k tebi, ki se spoznaš na take reči, vprašat, ali je taka postava, da se sme ravnatelj z našimi kopejkami vojskovati zoper komarje?

— Premisli! — je dejal Mahotin in bliknil z drobnimi očmi. — Pred štirimi leti so ti cigani nabirali za kopališče. Tri tisoč in osemsto rubljev so nabrali ... Kje so? Kopališča — ni!

Pavel jim je razložil neopravičenost davka in očitno korist te nakane za tovarno; delavca sta namrščila čelo in odšla. Mali jih je spremila do vrat, potem pa se je nasmehnila in dejala.

— Glej, Paša, sedaj hodijo že starci k tebi po razum.

Pavel je ves v mislih sedel za mizo, in ne da bi ji odgovoril, je začei nekaj pisati. Čez nekaj minut ji je dejal:

— Prosim te; odpravi se v mesto in nesi tole pismo ...

— Ali je kaj nevarnega? — ga je vprašala mati.

— Da. tam tiskajo naš časopis . . , Nujno je, da pride zgodba s kopejko še v to številko . . .

— Prav, prav! — je odgovorila in se brž napravljala, — Takoj grem . . .

To je bilo prvo naročilo, ki ga ji je dal sin. Vesela je bila, da ji je tako odkrito razložil, zakaj gre in da mu more pomagati.

— Razumem, Paša! — je rekla. — Vse bi ugrabili! , . . Kako ga imenujejo? Jegor Ivanovič?

Pozno zvečer se je vrnila, utrujena, ampak sama s seboj zadovoljna.

— Sašenko sem videla! je dejala sinu, — Naročila mi je pozdrave zate. In Jegor Ivanovič . . . kakšen veseljak je! Venomer se šali!

— Veseli me, da so ti všeč! — je tiho dejal Pavel.

— Preprosti ljudje, Paša! Lepo je, da so tako preprosti . . . In vsi te čislajo . . .

Tudi v ponedeljek Pavel ni šel na delo; glava ga je bolela, opoldne je pritekel Fjodja Mazin, ves vznemirjen in srečen, in je sopeč od utrujenosti dejal:

— Pojdi! Vsa tovarna se punta. Po te so me poslali . . . Sizov in Mahotin pravita, da govoriš najboljše med vsemi . . . Kaj se vse tam godi!

Pavel se je molče začel oblačiti.

— Babe so že nateple in — kriče!

— Jaz pojdem tudi! — je izjavila mati: — Ti si bolan. Kaj neki nameravajo? . . . Jaz pojdem tudi!

— Le pojdi! — je Pavel na kratko dejal.

Po cesti so urno hiteli in molčali vso pot. Mati je sopla od hitre hoje in od razburjenja, čutila je — da se pripravlja nekaj važnega . . . Na fabriških vratih je stala tolpa ženskih, ki so kričale in zmerjale. Ko je trojica smuknila na dvorišče, so padli v gosto, črno, razburjeno mrmrajočo množico. Mati je videla, da so vse glave bile obrnjene na eno stran, k steni kovačije, kjer so mahajoč z rokami stali na kupu starega železja in rdeče opeke Sizov, Mahotin Vjalov ter pet drugih starejših, vplivnih delavcev.

— Vlasov gre! je nekdo zaklical.

— Vlasov? Sem z njim! . . .

Pavla so prijeli, ga rinili naprej, in mati je ostala sama.

— Mir! — je zadonel klic na različnih mestih.

In v bližini se je nekje oglasil enakomerni glas Ribina:

— Ne gre le za kopejko, ampak za pravico! Ni nam do naše kopejke, okrogla je kakor druge, ampak težja je — več človeške krvi je v njej, kakor v ravnateljevem rublju. Ni nam do kopejke, temveč do naše krvi, do resnice!

Njegove besede so krepko padale v množico in vzbujale goreče medklice:

— Tako je! Živio, Ribin!

— Mir, za hudiča!

— Tako je!

— Vlasov je tukaj!

Prevpili so glasovi ropotanje strojev, naporno dihanje para in drsanje prevodnih jermen in se zlivali v šumno vihro. Iz vseh kotov so se stekali ljudje, mahali z rokami, se prerekali in podžigali drug drugega z gorečimi, skelečimi besedami. Pristajena razdraženost, ki je dremala v prsih teh utrujenih ljudij, se je vzbudila, iskala izhoda, udarila skozi ustni, zmagoslavno letela po zraku in vse širše razprostirala svoja temna krila; zmerom krepkejše je držala ljudi, jih vlekla za seboj, suvala drugega ob drugega in jih prerajala z ognjeno zlobo.

(Dalje.)

Cigarete:

drame	od	1	na	2	v,	torej za	100	%
športne	„	2	„	3	„	„ „	50	„
dalmatinske	„	2	„	3	„	„ „	50	„
damske	„	3	„	4	„	„ „	33	„
hercegovinske	„	3	„	4	„	„ „	33	„
memfis	„	4	„	5	„	„ „	25	„
sultanske	„	4	„	5	„	„ „	25	„
štambulske	„	5	„	6	„	„ „	20	„
nilske	„	6	„	7	„	„ „	18	„

Smotke:

dolge	od	3	na	4	v,	torej za	33	%
kratke	„	5	„	6	„	„ „	20	„
portorike	„	7	„	8	„	„ „	15	„
rozite	„	8	„	9	„	„ „	12	„
braziljke	„	8	„	9	„	„ „	12	„
kube	„	10	„	11	„	„ „	10	„
viržinke	„	10	„	11	„	„ „	10	„
operas	„	12	„	14	„	„ „	16	„
britanike	„	14	„	16	„	„ „	14	„
trabuke	„	16	„	18	„	„ „	12	„
regalite	„	18	„	20	„	„ „	11	„

Šestinsedemdeset milijonov hoče vlada na leto več za tobak, in sicer petdeset milijonov za cigarete in trinajst milijonov za cigare.

Kakor je iz tablice razvidno, bo delavec plačeval za svojo trivinarsko cigaro po novi tarifi 33 odstotkov več, kakor doslej. Koliko pa se bodo podražile smotke bogatih trgovcev in fabrikantov, milijonarjev in bankirjev? Podrobne tarife specialitet ne prinašamo, ker vemo, da med delavstvom ni nikogar, ki bi mogel žrtvovati 30 vinarjev za eno samo smotko. Milijonar, ki puši same importiranke, ki prenese samo aroma Mohinork, od katerih ena stane le štiri krone in štirideset vinarjev, temu se ta užitek nič ne podraži in tudi tiste siromake med bogatini, ki žrtvujejo le 30 do 60 vinarjev za nekaj dimov, bode stala nikotinska strast samo za osem odstotkov več kakor doslej. Delavcem podražuje klerikalno-meščanska vlada slabe smotke za 33 odstotkov, rudniške barone in bankirje zalaga z izbornimi smotkami po starih cenah.

Poglejmo, kako je s cigaretami. Delavcu se podraži drama za sto odstotkov, bogati gospodi se importirane cigarete sploh ne podraže, najboljši domači izdelek pa za 16 odstotkov.

Ampak oglejmo si vso infamijo še od druge strani. Delavec-kadilec pokadi na dan 30 dram; doslej je potrošil za kajenje na dan po 30 vinarjev, odslej ga bo veljalo 45 vinarjev; **15 vinarjev bo več potrošil za kajenje, kot doslej.** — Gospod fabrikant, njegov gospodar, pokadi na dan pet prepariranih cigar-regalit; doslej so ga veljale 90 vinarjev, od zdaj bo plačeval eno krono — vlada mu je podražila kajenje za deset vinarjev na dan. Meščanska vlada bo izmikala delavcu dan za dnem iz žepa po 15 vinarjev; pri bogatem fabrikantu pa se bo zadovoljila le z 10 vinarji. Ostudnejšega, premišljenejšega ropa, brezvestnejše tatvine si ni mogoče izmisliti.

V svojih spominih je — če se prav spominjamo — bivši avstrijski minister Schäffle napisal stavek, da avstrijska vlada nekaznovana lahko suspendira državno ustavo, da pa s podražitvijo viržinke riskira — politično revolucijo. Naše mnenje je, da mora sedanja podražitev tobaka, ki razodeva brutalno, roparsko in izkoriščevalno naturo sedanje meščanske družbe, napolniti z gnevom in sovraštvom ves delavski razred in ga navdahniti z mislijo socialne revolucije. Prehud tobak daje meščanska vlada delavstvu, da bi v svoji razljučeni duši ne izkopal groba temu družabnemu nestvoru!

NOVICE.

Novi naročniki, ki plačajo naročnino do 8. julija, dobe brezplačno roman „Mati“, kar ga je doslej izšlo v „Zarji“.

* **Gosposka zbornica** ne bo dobila le našega dvornega svetnika Ploja med svoje člane, ampak informirani krogi zatrjujejo, da bo cela vrsta novih „perov“ imenovana, med njimi tudi grof Jaroslav Thun, bivši minister dr. Žaček in sploh več takih velikih luči, ki so ugasnile pri zadnjih volitvah. Vlada lahko stori tudi to. Če bo s temi imenovanji koristila gosposki zbornici, je drugo vprašanje. Ljudstvo bo že začelo malo pisano gledati, ako bo spoznalo, da je gosposka zbornica postala pribežališče za tiste politike, ki se volilcem niso zdeli pravi za poslansko zbornico.

* **Vladni denar za volitve.** „Alldeutsches Tagblatt“ je zatrdil, da je dala vlada na Štajerskem denarja na razpolago za agitacijo proti nekaterim opozicionalnim kandidatom. List je tudi povedal nekatera imena in nekatere vsote ter je dejal, da je posredoval štajerski namestnik. Res je sicer, da se je od nasprotne strani zglasilo prav rovtarsko zmerjanje proti tej trditvi, ali dokazov, da trditev ni resnična ali pa vsaj takih podatkov, po katerih bi se moglo spoznati, da trditev ni verjetna, ni bilo. No, če je Bienerth razpustil državni zbor, da bi nove volitve uničile socialno demokracijo in zmanjšale opozicijo, in če ima vlada dispozicijski fond, ki služi glavno podkupovanju časopisov, tedaj ni več čudno, če daje vlada tudi denar za volilno agitacijo. Zlasti Bienerthu je to prav podobno. Pozabiti se le ne sme, da je to denar, ki ga je plačalo ljudstvo, pa ne z namenom, da bo služil kandidatom vladnih strank pri volitvah!

* **Zdravstvo in profit.** Med kapitalisti ni mnogo takih, ki bi čutili dolžnost, da koristijo z denarjem, ki ga itak ne morejo porabiti, tudi kaj za splošnost. Le tupatam se najde kakšna bela vrana. Tako je dr. Kupelwieser hotel storiti nekaj, kar bi morale javne korporacije kakor občine, dežele in država že davno izvrševati, če bi poznale svoje socialne naloge. Kupil je v semerinškem gorovju, šest kilometrov od Semeringa in tri kilometre od Breitensteina hišo z večjim zemljiščem in je tam hotel urediti zdravilišče za revne otroke, pri katerih se kaže nagnjenje k jetiki in ki se dajo navadno z nekoliko mesečnim bivanjem v čistem zraku ozdraviti. Tako človekoljubno nakano bi moral pač vsak poštenjak pozdraviti, kaj?... Kaj še! Deželna zveza za tujski promet na Nižjem Avstrijskem je vložila pri delovnem ministrstvu protest proti Kupelwieserjevemu namenu, češ da bi tako zdravilišče lahko pregnalo tujce s Semeringa, to se pravi, da bi se skrčil profit kapitalistov, ki se bogate od tujskega prometa. Dr. Kupelwieser odgovarja na to obširno v javnosti in pravi med drugim, da otrokom bogatih staršev, če so v takem položaju, ni prepovedano zdravljenje ne v Opatiji ali Lovrani, pa tudi na Semeringu ne. Zato pa vendar nič ne trpi tujski promet v teh krajih. Dokazuje tudi, da se noben tujec nima bati okuženja od takega zdravilišča (zakaj se pa tujci ne boje okuženja v velikih mestih, kjer je jetika resnično doma) in da se ne najde primeren prostor za tako zdravljenje kar meni nič tebi nič. Pri ministrstvu bodo menda razumeli, da je stališče te famozne zveze za tujski promet barbarično in ne bodo delali plemenitemu namenu dr. Kupelwieserja zaprek. Vendar pa je značilno za kapitalistično moralo, da ji je ljubše, če gredo siromašni otroci trumoma pod zemljo kakor da bi špekulacija izgubila le vinarček profita. In za to zločinsko moralo zahtevajo še spoštovanje!

* **Prvi socialistični poslanec na Portugalskem.** Poročilo o izvolitvi socialista Manuela José de Silva v prvi republikanski parlament je zbudila v prebivalstvu nepopisno veselje; s tem je odprta proletariatu v parlamentu meščanske republike govorniška tribuna. (Volilna komisija je proglasila izvolitev republikanca dr. Nunes da Ponte; vsled sleparskih volilnih manevrov, ki jih je uganjala republikanska stranka, so socialisti vložili protest. Parlamentarna komisija za pregledovanje mandatov je razveljavila mandat dr. Nunesa da Ponte in proglasila sodr. de Silva priti za izvoljenega.)

* **Palača, ki žre milijone.** Italijanska zbornica je te dni sprejela predlog poslanca Amici, da preišče posebna parlamentarna komisija gospodarstvo pri gradnji nove rimske justične palače. Po proračunu bi imela palača veljati osem milijonov. Doslej pa je imela italijanska država že nad štirideset milijonov lir izdatkov zanjo in še ni konec stroškov. Posebno mnogo so požrle pravde med državo in podjetniki. Država je izgubila vsak proces in je morala plačevati še sodne stroške, ki so v več kakor 12 slučajih znašali po 3000 do 35.000 lir. Zdi se, da so tudi posamezni parlamentarci izrabljali svoj vpliv. Več kakor 600.000 lir je dobilo stavbno podjetje odškodnine zaradi birokratskega zavlačevanja. Ministrski predsednik Giolitti je sam priporočal, da naj parlamentarna komisija preišče stvar. Če bo preiskava vestna, utegnejo lepe reči na dan.

* **Pet let ječe za deset fenigov.** Čevljar August Kromnik je na cesti med Valcami in Rodelandom na Pruskem vzel 13letni deklici po sili deset fenigov. Porotno sodišče v Apelnu ga je obsodilo na pet let težke ječe zaradi ropa. Človeku se ježe lasje na glavi spričo take škandalozne justice.

* **Petkratni milijonar — davčni defravdant.** Pred poltretjim letom je umrl v Dortmundu pivovarnar in livar August Klönne, ki se v življenju ni prav nič razlikoval od ljudi svojega razreda. Radosti življenja je prav zelo cenil, a pri vsem tem vendar ni pozabil na kopičenje svojega kapitala. Za svojo osebno porabo je potrošil na leto 130 do 140 tisoč mark. Ampak v enem je bil skop čez mero: v plačevanju davkov. Davčna oblast je izsledila, da je petkratni milijonar zamolčal vsako leto 130.000 mark dohodkov; vsled tega je terjala od dedičev povračilo 19 500 mark; dediči so brez ugovora plačali zahtevani znesek in s tem priznali, da je milijonar ukanil državo za težke tisočake. — Könnejevi delavci kajpada niso mogli prikriti očesu davčne oblasti niti vinarja. Delavski dohodek se obdači na podlagi mezdnih seznamkov in obdačenju ne uide vinar. Privilegij za davčne goljufije imajo le ljudje, ki imajo na milijone premoženja in pa stotisoče dohodkov. In ta privilegij izkoriščajo izdatno.

Kupujte „Zarjo“

DOMAČE VESTI.

Ljubljana in Kranjsko.

Sodrugi iz Ljubljane in okolice!

Pridite vsi na

ljudski shod

ki bo

v nedeljo dne 2. julija ob 10. uri dopoldne

v

areni Narodnega doma

s sledečim dnevnim redom:

1. Politični položaj.
2. Naš tisk.

Baron Bienerth je demisioniral, baron Gautsch je ministrski predsednik. Med meščanskimi strankami se pripravlja nova koalicija. Potitična slika se popolnoma izpreminja. Išče se zanesljiva večina, ki ima dovoliti nove davke in brambno reformo s pomnoženim številom rekrutov. Delavska vprašanja se potiskajo nazaj, o ljudskih potrebah se ne govori. Treba je torej, da govori ljudstvo samo. Zatorej vsi na shod in agitirajte, da bo udeležba sijajna!

— **Za zvezo s klerikalci** pledira včerajšnji „Slov. Narod“ v svojem uvodniku takole: „Ako se v bodočem parlamentarnem ministrstvu nudi Jugoslovanom priložnost objektivnega upoštevanja svojih gospodarskih, narodnih, kulturnih interesov ter bi jugoslovanski minister našemu pomenu in številu primerno reprezentiral v kabinetu jugoslovanskega zaupnika, potem bi bilo principielno odklanjajoče stališče gotovo napačno. Taktično in politično zgrešeno bi bilo tudi se brez pomisleka obsoditi na trdi opozicionalni kruh in prepustiti klerikalcem, da sami prevzamejo ugodnosti in uspehe novega parlamentarnega režima, Na drugi strani pa se je bati, da v slučaju needinosti med Jugoslovani ostanemo izven kombinacije... Bolj kakor kdaj bi bilo danes potrebno, da se jugoslovanska delegacija dogovori za enotni postop. Nekaj dobre volje bi zadostovalo in težkoče bi zlasti tedaj izginile, če izločimo vsa ona vprašanja, ki bi mogla postati za sporazumno postopanje usodna. — Le vkup, le vkup! Jugoslovanski minister, vladna večina — kaj pomenijo vpričo take vabe svobodomiselna načela in vse tiste velike fraze, ki so donele v volilnem boju?

— **Klerikalci love železničarje.** Jutri ima takozvana „Prometna Zveza“ velik lov na kaline med železničarji. Izdala je sledeče oklice, ki bodo gotovo imeli „velikanski“ uspeh:

Velecenjeni somišljeniki!!!

Vabimo Vas, da se gotovo udeležite posvetovanja slovenskih krščanskih železničarjev, ki bo v nedeljo, dne 2. julija v Ljubljani.

Zborovali bomo v „Ljudskem domu“ (Staro strelišče), Streliška ulica v Ljubljani.

Posvetovanje se prične ob pol 10. dopoldne; trajalo bo do pol 2. popoldne. Če Vam je le mogoče udeležite se te konference in delajte na to pri svojih tovariših somišljenikih, da se je polnoštevilno udeleže. Šlo se bode za važne zadeve, pridite gotovo!

Spored se je določil tale:

1. Otvoritveni govor, poroča predsednik.
2. Stanovske zadeve, poročajo tovariši zaupniki.
3. Mi in naši nasprotniki, poroča poslanec dr. Krek.
4. Slučajnosti.
5. Zaključni govor, poslanec dr. Krek.

Krščanskim pozdravom Vas vabi zaupniški odbor.

Revežem na duhu želimo vsaj dober tek.

— **Pekovski mojster Žužek** je včeraj pognal policijo nad nekega vajenca, ki ni hotel delati, ker je mojster zahteval, da naj zaradi pekovske stavke opravlja delo pomočnikov. Policija je res prijela fanta in ga odgnala k mojstru. To je še mogoče v Ljubljani. Ali fant je zopet zapustil delo in sicer popolnoma opravičeno. Žalostno pa je, da pri policiji ne poznajo razlike med vajenškim naukom in pomočniškim delom. Ker mojster fantu ni mogel drugače do živega, ga je celo ovadil pri sodniji, kjer pa je tudi doživel blamažo, kajti fant je bil oproščen. — Nekateri mojstri se sploh čudno zanašajo na policijsko pomoč, pri tem pa sami teptajo zakon z nogami. Vajence, ki nimajo niti petnajst let, silijo na nočno delo, na štirinajsturno delo in bi morda radi, da bi jih policija tudi tukaj podpirala. Med temi mojstri je tudi predsednik pekovske zadruge Pauer, ki bi pač moral bolje poznati zakon. Dognalo se je celo, da imajo nekateri mojstri vajence, ki še niso niti 14 let stari. Trma mojstrov, ki so povzročili stavko, bo imela dobro posledico, da se bo tudi v teh rečeh energično napravil red.

— **Župan Oražem** se pere v „Slovencu“ radi imenika za obč. volitve. Mi bi mu priporočali: skrbi najg. Oražem raje, da bodo vsi volici v imeniku, pa ne bo pisanja in bo vse v redu! Tudi na sploh mu svetujemo ta čas, kar še sedi na županskem stolcu, da naj bo v vsakem oziru bolj nepristranski in naj svojo klerikalno dušo malo bolj zatajuje.

— **Moste.** V torek, 4. julija zvečer je v Novem Vodmatu pri Podobniku sestanek vseh sodrugov, ki so pristopili k „Vzajemnosti“. Poročajo sodrugi iz Ljubljane.

— **Zelena jama.** Kaj je s tistim kanalom iz tovarne za lep? Gosp. župan Oražem naj odgovori! Želimo pojasnila?

— **Občinske volitve v Šiški.** Na več vprašanj, kdaj bodo obč. volitve v Sp. Šiški, odgovarjamo, da smo poslali po enega svetopisemskih prorokov, pa še ni noben prišel, da bi nam razjasnil s svojim proroškim duhom ta vprašanja in dal nanja odgovore!

— **Iz Šiške.** Veselo znamenje je zadnji čas v naši občini, da so se skoro vsi začeli prav z vnemo zanimati za soc. dem. dnevnik „Zarja“. Seveda, čudno tudi to skoro ni, ker je „Zarja“ res najboljši slovenski dnevnik. Socialna demokracija je lahko ponosna nanj! Eno samo napako ima, namreč, da obsega le štiri strani, mi bi potrebovali že osem strani. No, upajmo saj, kar še ni — se še zgodi.

— **Klerikalni rompompom na Viču,** to se pravi blagoslovljenje čukarskega „Katoliškega doma“, bo prihodnjo nedeljo. „Slovenec“ že cel teden bobna skupaj vse devičarje in devičarice na obilo udeležbo iz cele Kranjske. Nadejamo se res prave roženkrancarske procesije in drugih zanimivosti. Sam dr. Krek počasti to ajmohtarijo s svojim govorom in bo tako pomagal flikati katoliško bandero na Viču. Kadili bodo vsi patri in fratri po „Katoliškem domu“, baje za dr. Šusteršičem, ki se je na svojem zadnjem kandidatnem shodu res tako očitno lagal, da so bili še katoliški backi nekako zmešani in niso vedeli, kaj naj počno; ta utis je treba sedaj odpraviti z žeganim kadilom. Ministriral bo pa učiteljski ministrant Ravnihar. Več o tem cirkusu po nedelji, ko si ga natanko ogledamo. Kakor je razvidno iz navedenega, klerikalcem na Viču zelo raste greben in naloga viških sodrugov je, da jim ga pristrižejo. To pa bodo dosegli, da bodo na Viču pridobili kolikor mogoče veliko naročnikov na „Zarjo“, da bodo delavci zvedeli, da jih klerikalci le farbajo in jim hočejo s takimi in enakimi ajmohtarijami le nasuti peska v oči, da bi ne videli pravega njih namena: Zasužnjiti delavstvo predvsem duševno. Zato pa na delo za dnevnik „Zarjo“.

— **Viške sodruge** opozarjamo na sestanek, ki se vrši danes, v soboto ob 8. „pri Korošču“ na Glincah.

— **Otroci, ki jih mučijo bolesti pri prebavi,** naj zavživajo skozi nekaj dni kake 3 žlice naravne Franc Jožefove grenčice, ki niti najmanje ne nadleguje celo najnežnejših organov. Profesor pl. Goehardt, Berolin, izjavlja, da je v svoji kliniki mnogokrat in z najboljim ter zadovoljivim uspehom vporabljal „Franc Jožefovo“ vodo.

— **Županske posle v Idriji** prevzame socialni demokrat sodrug Ivan Strauss 1. julijem tek. leta.

— **Umrl je v Idriji** 27. pr. m. zvečer po dolgi bolezni socialno dem. pristaš čevljarski mojster Plesničar. Zapustil je ženo z enim otrokom.

— **Most čez Idrijščico** pri pokopališču v Idriji popravlja c. kr. erar že teden dni. Popravljanje ovira promet kar najobčutnejše. Kdor hoče z vozom v Idrijo, mora skozi žgalnico v Leopoldovo predmestje in od tam v mesto, tako da zgubi vsak voznik 26 minut časa. Tako popravljanje je skoro vsako leto. Po našem mnenju bi bil čas, da se napravi dober most iz železa ali betona. Opozarjamo merodajne činitelje, naj store vse korake za to. — Pri popravljanju mosta bi moral ces. kr. gozdni erar odpreti svoj most na grabljah ter ga oddati vsaj osebnemu prometu. — 25. junija je šel štirnajstletni dečko Pirc po deskah čez most, pri tem se je izpodtaknil in padel v vodo, odkoder se je s težavo ven izkobacal.

— **Argentinsko meso** v Idriji prodaja Franc Blaj po 1 K 28 v kilogram. Meso je zelo lepo in okusno. Meso domače živine gri drugih mesarjih velja pa K 1·60. Razume se, da bi ti takoj poskočili s ceno na 2 kroni kilogram, če bi se argentinsko meso opustilo. Na to opozarjamo cenjeno občinstvo.

— **Nad vsak dvom jasno** je danes že vsakemu, da je najboljša od vseh cikorij Kolinska kavna primes. Zato pa se je tudi Kolinska kavna primes razširila že po vseh naših rodbinah. Povsod jo najdete: v hiši delavca ravnotako, kakor v hiši uradnika, trgovca ali kmeta. In vsem ugaja, kakor nobena druga, kajti nobena druga se ne more ponašati s tako izvrstnimi lastnostmi, kakor Kolinska kavna primes. Izvrstne lastnosti so njeno najboljše priporočilo.

— **Ker kužna bolezen slinavka** (kuga v gobcu in na parkljih) v občini Horjul še ni ponehala, je ljubljansko okrajno glavarstvo prepovedalo semenj v Horjulu dne 12. julija t. l.

Slovenska tiskarna „Merkur“ v Ljubljani, Kranjska hranilnica v Ljubljani, Delniška tiskarna v Ljubljani & Kolinska kavna primes.

H. Suttner, Ljubljana

Mestni trg (nasproti rotovža) in Sv. Petra c. 8.

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine.
Pripravna birmanska darila.
Lastna tovarna ur v Švici. Tovarn. znamka IKO.
Ceniki zastonj in poštnine prosto.

V nedeljo, dne 2. julija ob pol 3. popoldne je v Zgornji Šiški v gostilni pri Svedraču

javen shod.

Dnevni red: Razpust občinskega zastopa (?) in politični položaj sploh. Poroča s. A. Kristan iz Ljubljane.

Sklicatelj.

— **Tržiške novice.** Pišejo nam iz Tržiča: Klerikalna časopisa „Slovenec" in „Domoljub" se hvalita s številom glasov, ki jih je klerikalni kandidat Pogačnik dobil v Tržiču. S ponosom vpijejo: več jih je dobil nego socialni demokrat. Odkritosrčno smo se smejali, ko smo čitali „Slovenca" in „Domoljuba". Res je sicer, da je Pogačnik nekaj več glasov dobil kot dr. Dermota, ali: tisti so sodr. Dermoto volili, so volili iz prepričanja — dočim bi mnogi, mnogi volilci Pogačnikovi volili čisto drugače, če bi — smeli in pa se — upali!! Kako nečuveno grdo se je agitiralo za Pogačnika! Celo penzionirani liberalec Val. Klofutar je bil tako silen agitator, da so ga iz ene hiše že ven vreči hoteli. Kaplan Čadež jo je pogruntal. Prav po jezuitizmu. „Če bi tako pisali, kakor jaz pišem, bi ne bili lažniki, ker pa niste, ste lažniki!" Bravo, gosp. kaplan! — Župnik v Tržiču se je izrazil, da smo mu socialni demokratje v Tržiču najbolj na potu, ter da bo zato zapustil Tržič. No — mi mu želimo: srečno pot. — Našim sodrugom in pa delavstvu sploh priporočamo, da naroči in bere „Zarjo", ki je vzorno pisani delavski dnevnik. Vsak delavec naj bo odjemalec „Zarje" — vsak jo naj bere!

— **Občinske volitve v Tržiču.** Naznanjamo, da so v Tržiču liberalci in klerikalci napravili kompromis za občinske volitve. Liberalci dobe šest mandatov, za kar so na vso moč hvaležni klerikalcem. Neki liberalen trgovec se je izrazil, da bodo med temi šestimi celo enega delavca kandidirali! Res so dobre duše gg. liberalci! Socialni demokratje nastopimo kakor vedno pri volitvah povsem samostojno tako v II. in III. razredu. Liberalci že lažejo, da bodemo socialni demokratje z Nemci volili. S tem mislijo volilce loviti in slepiti. — V kratkem bo shod z dnevnim redom: občinske volitve.

— **Občni zbor** Konzumnega društva za Jesenice in okolico v likvidaciji se vrši 9. junija popoldne ob 4. uri v prostorih gostilne pri Jelenu na Savi. Dnevni red: 1. poročilo likvidatorjev; 2. sklep likvidacije.

— **Hijena.** Preteklo nedeljo so kakor smo poročali pri Fužinah iz Ljubljanice potegnili truplo tovarniškega uradnika Viljema Pavlina. Anton Habič, ki ga je potegnil iz vode, je utopljencu izmaknil srebrno žepno uro in pozlačeno verižico. 26. t. m. se je podal na mesto, kjer so truplo pustili čez noč, ter si prilastil še utopljencev telovnik.

— **Neznan utopljenec.** 24. t. m. so pri Litiji našli 30 do 35 let starega utopljenca, črnih las in okroglega obraza. Gornje telo je bilo razgaljeno. Na truplu je bilo več poškodb, ki pa s smrtjo niso v zvezi in jih je utopljenec dobil šele v vodi. Kdo da je utopljenec, doslej še niso dognali. Komisija, ki je truplo obducirala je konstatirala, da se je utopljenec v vodi zadušil; ker so v pljučih našli mnogo premogovega prahu, domnevajo, da je bil utopljenec premnogokop ali premogar.

— **Kača je pičila** cestarja Jožefa Majzlja iz trebanjske občine; roka mu je močno zatekla in ohromela. Vzlic temu odklanja Majzelj zdravniško pomoč.

Štajersko.

— **Trbovlje.** V nedeljo dne 2. julija ob 3. uri popoldne bo v Trbovljah na dvorišču Delavskega doma

ljudski shod

z dnevnim redom: Izid državnozborskih volitev in naloga prihodnjega državnega zbora. — Po shodu bo konferenca zaupnikov glede časopisa „Zarje". — Poroča dr. Tomšič iz Ljubljane.

— **Dr. Benkovič in svetost zakona.** (Dopis iz Rimskih toplic.) Leta 1907 so vodili klerikalci volilni boj v znamenju „nerazdružljivosti svetega zakona". Zoper razporoko! je takrat odmevalo po vseh slovenskih krajih. Ker se je tedaj tudi dr. Benkovič poslužil te parole, so iznašli hudomušno ljudje, da možu to prav nič ne pristoja, češ da živi v konkubinatu in ima celo nezakonskega otroka. Pa mož si je hitro pomagal iz zadrege. Razglasil je, da je zaročen in da se misli v kratkem poročiti. Kdor je hotel, je lahko verjel — hudomušneži pa so se slej kakor prej muzali, ker so vedeli, da gre Benkoviču le za mandat, ne pa za svetost zakona. Minula so štiri leta in letos je dr. Benkovič zopet grmel zoper razporoko; letos še lažje, ker je imel blagoslov ljubljanskega knezoškofa v žepu. Iz tistega zagotovila, da se bo oženil, pa še vedno ni nič in ljudje se začudeno povprašujejo, zakaj išče dr. Benkovič drugo nevesto, ko ima vendar izvoljenko, s katero je bil zaročen že pred štirimi leti. Bo treba ljubljanskega škofa opozoriti na ta slučaj, da ne bo priporočal takih poslancev. Če bi svetost zakona bila odvisna od dr. Benkoviča — no potem bi šele zavladala svobodna ljubezen.

— **Žegnani poslanci — žegnane postave.** Iz Brežic nam pišejo: Kranjski škof je tik pred volitvijo izdal pastirski list, v katerem je rotil svoje backe, naj volijo le take poslance, ki bodo delali v duhu svete katoliške cerkve. V mislih je imel poslanca S. L. S., kar je brez ovinkov tudi povedal in jih vrhtega še blagoslovil. Logično je torej, da bodo vse postave, za katere bodo glasovali poslanci S. L. S. — žegnane. Gorje kmetu ali delavcu, ki bi godrnjal, kadar bo nesel težke groše na davkarijo — njega bo na tem svetu zadela občutna kazen, ker se bo pregrešil zoper postavo, ki bo od kranjskega škofa žegnana. Ali ne bo za socialnega demokrata sladka zavest, da si bo lahko kot brezverec zaslužil sveta nebesa s plačevanjem žegnanih davkov. Ljubljanski škof je res preveč skrben za izveličanje naših duš. Bojimo se le, da si g. dr. Jeglič ne bo zaslužil večnega izveličanja, ker si izposojuje od države denar, ki ga sama tako krvavo potrebuje. Le še več takih pastirskih pisem, pa bo za nas boljše nego vsi shodi in druga agitacija. Ljudstvo je že toliko napredovalo, da se bo znalo otresti tudi žegnanih poslancev.

Trst.

— **Politična norost.** Čisto gotovo je, da so bili italijanski nacijonalci prepričani, da bodo pri minolih državnozborskih volitvah zmagali v vseh štirih tržaških mestnih volilnih okrajih. Zakaj če ne bi bili o tem prepričani, nebi uganjali sedaj po volitvah reči, ki presegajo tudi meje nedostojnega političnega boja. Zdi se, kakor da bi se bila naselila v vodstvo italijanske nacijonalistične stranke nekaka politična norost, ki voditeljem jemlje pogled v resnico in ki jim narekuje sklepe, kateri bi bili na mestu, ako bi bila politika zavetišče umobolnih in zločincev. Povedali smo že, kako so voditelji italijanskega nacijonalizma v Trstu v volilnem boju rabili zoper nasprotnike laž, obrekovanje, sumničenje in grozodejstva. Ni jim pomagalo. Poleg imenovanih sredstev so v minolem volilnem boju porabili brezdvomno veliko denarja. In bržkone jih jezi najbolj dejstvo, da bodo kljub velikim svotam denarja, ki so ga pri volitvah potrosili, imeli na Dunaju samo dva poslanca. Radi verjamemo, da jim v duši ne more biti prijetno. Toda potolažijo naj se in naj v miru čakajo na boljše čase. Saj bo volitev še veliko. Toda tolažbe ni in ostala je jeza in norost.

Pretečeno nedeljo so sklicali v gledišče Politeama Rossetti shod svojih pristašev zato, da razpuste volilni odbor. Tam so govorili vsi italianissimi, med temi tudi znani „figlio del popolo" (ljudski sin) Menesini, ki je kot kandidat ital. nac. stranke v I. volilnem okraju propadel. In ta se je najbolj drl čez socialne demokrate in čez Slovence. Povedal je, da italijanski delodajalci ne bi smeli sprejemati na delo slovenskih delavcev. Italijanske gospe ne bi smele jemati v službo slovenskih deklet. Italijanski trgovci in obrtniki se ne bi smeli posluževati slovenskih bank in hranilnic, kakor delajo sedaj, zakaj med tem, ko lepo napredujejo slovanski denarni zavodi, gre zelo slabo italijanskim denarnim zavodom, ki propadajo. Ako bi se tržaški Italijani držali po teh načelih, ne bi bil mogoč tak prirastek Slovencev, kakor se je pokazal pri zadnjih državnozborskih volitvah, ne bi nikdar nastala za Trst in njegovo italijanstvo tako resna nevarnost, kakršna grozi sedaj. Razume se, da ni pozabil povedati, da so vsemu temu krivi socialni demokratje, ki podpirajo Slovence, ki jim preskrbujejo šole itd.. itd. Mož je govoril na način kakor, da bi hotel proklamirati bojkot Slovencem in socialnim demokratom. Mi menimo, da se ni treba bati Menesinija ne Slovencim ne socialnim demokratom. Zakaj resna stranka in narod bi imel pravico trepetati pred resnim, pogumnim in neomadeževanim nasprotnikom, nikakor pa ne pred stranko, ki je sicer za javnost nevarna kakor skupina umabolnih ljudi, nikakor pa ne kot politična stranka. In dejstvo, da so se italijanske gospe, italijanski delodajalci, trgovci in obrtniki Menesinijevim izvajanjem samo posmehovali, nam pove, kako malo resnega vpoštevanja vživa ta nora stranka med pametnimi ljudmi.

— **V Nabrežino!** Kam pojdemo v nedeljo dne 2. julija? V Nabrežino! Tam ima tamošnja „javna ljudska knjižnjica" tombolo z lepimi dobitki. Dolžnost vseh sodrugov je, da skrbe za napredek in razvoj tega prepotrebnega nabrežinskega društva.

Delavsko gibanje.

= **Pekovska stavka v Ljubljani.** Ker mojstri, ki so že podpisali pogodbo, še niso bili vpeljali deseturnega delavnika, kakor je določen v pogodbi, se je včeraj sklenilo, da stopijo vsi pekovski delavci, torej tudi pri omenjenih mojstrih v stavko. Med tem pa so prišli nekateri teh mojstrov k organizaciji in so se zavezali, da numudoma vpeljejo deseturni delavnik, vsled česar so se delavci pri njih vrnili na delo. V stavki je še okrog 40 delavcev pri desetih večinoma manjših mojstrih. Število stavkokazov je tako minimalno, da ne prihaja v poštev.

Sodrugi! Agitirajte za socialno demokratično časopisje! Vsak sodrug bodi naročnik našega lista, vsaka družina naj čita „Zarjo".

ZADNJE VESTI.

Političen položaj.

Dunaj, 30. junija. V političnih krogih je sedaj precej mirno. Baron Gautsch je moral prevzemati svoj urad, polagati prisego in tako še ni prišel do konferenc. Stranke imajo opravka s konštituiranjem svojih klubov, „glasovi" posameznih politikov po časopisih so pa brezpomembni. Glavno mešetarenje se prične drugi teden. Tedaj stopi tudi knez Thun v akcijo.

Dunaj, 1. julija. Danes dopoldne se vrši prva seja ministrskega sveta; na tej seji se določi definitivno termin za sklicanje drž. zbora. Poletni delovni program parlamenta, s katerim se bo pečala današnja ministrska seja, bo obsegal poleg konstituiranja zbornice le še obravnavanje cesarskih naredb po § 14 in pa izvolitev delegacije.

Češke deželne doklade.

Praga, 30. junija. Cesar je potrdil sklep deželnega odbora za pobiranje 55-odstotnih deželnih doklad od direktnih davkov.

Poljsko kolo.

Krakov, 30. junija. Poljska ljudska stranka je sklenila kandidirati namesto Stapinskega dvornega svetnika Kendziora za predsedstvo „Poljskega kola".

Volilni nemiri v Galiciji.

Lvov, 30. junija. V kaluškem okraju so nastali vsled volitev veliki nemiri; med pristaši posameznih strank so se vneli krvavi spopadi. V Njegovicah so kmetje drug drugemu pobijali šipe, podirali vodnjake in skednje.

Ustavna reforma v Bolgariji.

Tirnovo, 30. junija. Veliko sobranje je v prvem branju pritrdilo vladni predlogi, ki razširja carjeve pravice.

Nov slučaj kolere v Trstu.

Trst, 30. junija. Na parniku „Oceanija" „Austro-Americane" so dognali nov slučaj azijatske kolere, vsled česar ostane parnik še nadalje v karantêni.

Črnagora in Turčija.

Cetinje, 30. junija. Veliko vznemirjenje je tukaj povzročil turški ukaz, da se ima divizija redifov namestiti v Angori. Črnogorski poslanik v Carigradu je dobil nalog, da zaradi tega posreduje pri turški vladi. Dobil je odgovor, da Turčija ne misli napasti Črne gore, ali da je bilo pojačanje vojaštva potrebno, če se Malisori ne podvržejo do zadnjega roka, ki jim je bil dovoljen.

Odgovorni urednik Fran Bartl.
Izdaja in zalaga založba Zarje.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Preklicna izjava.

Podpisani Oroslav Slapar, krojaški mojster v Udmatu, Ravniharjeva ul. 13, **obžalujem,** da sem dne 20. junija na cesti pred Konsumnim društvom za Ljubljano in okolico v Udmatu vpričo več oseb sumničil g. Etbina Kristana, da je od liberalcev prejel nekaj tisoč kron za to, da so soc. dem. glasovali pri ožjih volitvah za dr. Ravniharja. **To sumničenje kot neosnovano preklicujem** in se zahvaljujem gospodu Etbinu Kristanu, da mi je na mojo prošnjo to žalitev odpustil in ni storil sodnih korakov.

V Ljubljani, 28. junija 1911.

Oroslav Slapar, l. r.

Občni zbor

Splošnega strokovnega in pravovar. društva, podružnica Sp. Šiška

se vrši 4. julija ob 8. uri zvečer v Spodnji Šiški, gostilna Lukežič.

Dnevni red kot običajno.
Prosi se obilne udeležbe.

Odbor.

Vabilo
na
občni zbor

podružnice „Ljubljana" sploš. pravovar. in strokov. društva za Avstrijo

ki bo

v pondeljek dne 3. julija ob 3. uri zvečer v vrtnem salonu gostilne Internacional na Resljevi cesti št. 22.

Na mnogobrojno udeležbo vabi vse sodruge in člane podružnice

odbor.

Nobena kapljica
ne koristi tako želodcu,
kot požirek
pristnega „FLORIANA-a"!

Človek!

Pomni treh besed:

želodca red!

Postavno varovano.

Malo reklame
Veliko izbire
Nizke cene

A. & E. Skaberne
Ljubljana, Mestni trg 10

Naročajte, ponudite, zahtevajte in pijte samo **Tolstovrško slatino,**
ki je edina slovenska ter najboljša zdravilna in namizna kisla voda. Od vsakega zaboja plača podjetje v narodne namene in organizacije 20 v, kamor naročnik določi.
Naslov: **Tolstovrška slatina, pošta Guštanj, Koroško,** kjer je tudi gostilna, letovišče in prenočišče. **Svoji k svojim!**

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

skladišče oblek domačega izdelka za gospode in dečke. — Velika izbera tu- in inozemskega blaga za obleke po meri.
Solidna postrežba. - Vedno nizke cene.

Naznanilo.

Podpisani vljudno naznanjam, da sem **prevzel od g. Fr. Goloba na Savi št. 17 pri Jesenicah**

čevljarsko delavnico

ter se priporočam za vsa v čevljarsko stroko spadajoča dela osobito železničarjem in tovarniškim delavcem.

S spoštovanjem

Valentin Brezar,
čevljarski mojster.

Paul Vrtačnik

krojaški mojster

Ljubljana

Kolodvorska ulica 26 in Dunajska cesta 47.

Priporoča se sl. občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Izgotavlja obleke v 12. urah.

Delavci sodrugi! Spominjajte se volilnega in tiskovnega sklada!

POZOR!!!

Išče se mlekarno

ki se zaveže celo leto dobavljati sveže čajno maslo po tržnih (engro) cenah. Rabi se dnevno meseca jan. 5, februarja 5, marca 20, aprila 10, maja 10, junija 10, julija 5, avgusta 5, septembra 10, oktobra 10, novembra 10, in decembra 15 kilogramov čajnega masla. Kupuje se tudi dozoreli polementalski sir, Plačuje se takoj (tudi povzetje) ali pa na mesečni račun. Ponudbe je poslati na naslov:

Ivan Leskovec, trgovec v Pulju.

Danes in vsaki dan
v park-hotelu

TIVOLI

po dva koncerta Slovenske Filharmonije.

Začetek ob 1/2 4. pop. in ob 1/2 8. zvečer.
Vstop prost.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico

vpisana zadruga z omejenim poroštvom

sklicuje dne 9. julija dop. ob polu 10. uri na Jesenice v gostilno pri Mesarju

I. redno članske zborovanje

jeseniških članov v zmislu § 33 novih pravil z dnevnim redom:

1. Zadružna organizacija na Jesenicah. 2. Volitev 5 delegatov in 5 namestnikov. 3. Slučajnosti.

Pristop imajo le člani prodajalne Jesenice VIII. Žené naj pripeljejo člani seboj.

Dne 9. julija popoldne ob 3. uri pa na Savi VII. v gostilni pri Jelenu

I. redno članske zborovanje

savskih in javorniških članov v zmislu § 33 novih pravil z dnevnim redom:

1. Zadružna organizacija na Savi in Javorniku. 2. Volitev 10 delegatov in 10 namestnikov. 3. Slučajnosti.

Pristop imajo le člani prodajalne Sava. Žené naj pripeljejo člani seboj.
Prosi se, da naj bo na obeh zborovanjih obilna udeležba.

Nadzorstvo;
J. Udovč, l. r.
predsednik.

Načelstvo:
A. Kristan, l. r.
ravnatelj.

I. Jax & sin

Ljubljana
Dunajska c. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

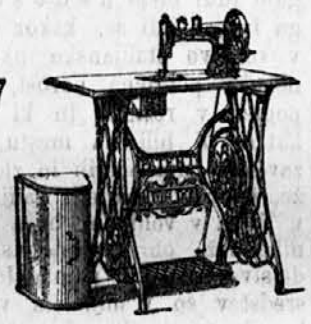

Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa

Ceniki zastonj in franko.

Laška in dunajska kuhinja

Šelenburgova ul. 7

nasproti glavne pošte.

Vsak čas se dobe mrzla in gorka jedila, zmiraj sveže morske ribe in izvrstno in ravno došlo vino **„Brioni“.**

Sprejme se abonente na kosilo in večerjo.

V prenovljenih prostorih in pod novim ravnateljstvom se priporoča sl. občinstvu za obilen obisk.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir.

Kg. sivega dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2·40 K; prima polbelega 2·80 K, belega 4 K; belega puhastega 5·10 K; velefinega snežnobelega, puljenega 6·40 K, 8 K; puha sivega 6—7 K, belega, finega 10 K; najfinejši prsni puh 12 K. **Naročila od 5 kg naprej franko.**

Zgotovljene postelje iz gostonitnega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernica 180 cm dolga, 120 cm široka, z dvema glavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir., polnjena z novim, sivim, prav stanovitnim puhastim perjem 16 K; napol puh 30 K; puh 24 K; posamezne pernice 10, 12, 14 in 16 K, zglavnice 3, 3·50 in 4 K. Pernica 200 cm dolga, 140 cm šir. 13, 14·70, 17·80, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir. 4·50, 5·20 in 5·70 K, spodnja pernica iz močnega, črtastega, gradla, 180 cm dolga, 116 cm široka 12·80 in 14·80 K. Razpošilja se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja za neugajajoče se vrne denar. Natan. cen. gratis in fr.

S. Benisch, Dešenice 758, Češko.

Lekarna pri ‚zlatem orlu‘

v Ljubljani, Jurčičev trg štev. 2,

priporoča sledeča zdravila:

Čaj za bolne na živcih
je izvrstno krepilno sredstvo za živce, izboljšuje spanje, učinkuje pri nervozni oslabelosti. Cena kartonu K 1·20.

Dunajske kapljice zoper krč
utešujejo bolečine v želodcu in trebuhu ter odganjajo vetrove. Steklenica 20 vinarjev, 6 steklenic K 1·—

Za gospe in gospodične
ima v zalogi čaj, ki je preizkušeno sredstvo pri vsakovrstnih bolih in nepravilnostih pri prihodu zaostalega mesečnega pranja, ki obenem pospešuje pranje (menstruacijo). Cena kartonu K 1·50.

V tej lekarni se tudi oddajo zdravila p. n. članom okr. bolniške blagajne v Ljubljani, bolniškemu zavodu c. kr. tobačne tovarne in bolniški blagajni c. kr. priv. južne železnice.

Produkt. zadruga ljublj. mizarjev

registrovana zadruga z omejeno zavezo

s sedežem v Ljubljani, Mar. Ter. c. 11 (Kolizej)

Zaloga pohištva

lastnega izdelka in tapetniškega blaga.

Izvršuje vsa mizarska stavbna dela. :: Lasta tovarna na :: Glincah pri Ljubljani. ::

Delniška družba pivovarna ‚Union‘

v Spodnji Šiški pri Ljubljani

priporoča svoje izborno

- marčno, dvojno marčno in izvozno pivo -

Telefon št. 53. v sodčkih in steklenicah. **Telefon št. 85.**

Milko Krapeš,

urar in trgovec, zaprisežen cenilec v Ljubljani, Jurčičev trg št. 3.

Zahtevajte najnovejši ilustrovani cenik, ki je ravnokar izšel in ga pošiljam poštnine proste.

Potniki v severno in južno Ameriko

vozijo sedaj le po domači avstrijski progi

Avstro-Amerikana

Trst-Newyork, Buenos Aires-Rio de Janeiro

z najnovejšimi brzoparniki z dvema vrtinicama, električna razsvetljava, brezžičnim brzojavom, na katerih je za vsakega potnika preskrbljeno, da dobi dovolj domače hrane z vinom, sveži kruh, posteljo, kopelj itd.

Odhod parnikov:

V sev. Ameriko vsako soboto, v južno Ameriko vsakih 14 dni.

Vsakavrstna pojasnila dajo drage volje brezplačno pri glavni agenturi za Kranjsko, Štajersko in Koroško:

Simon Kmetetz, Ljubljana, Kolodv. ul. 26.